

Фактори впливу на конкурентоспроможність підприємств малого та середнього бізнесу

Баля О. А.

аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: balya.aleksandr@gmail.com,

ORCID: 0000-0003-1524-8060

Актуальність теми. Конкуренція-один з найважливіших факторів впливу на економіку. Конкуренція змушує підприємства постійно шукати можливості покращення свого стану на ринку, збільшення обсягу продажу товарів та послуг, мінімізації затрат, підвищення ефективності управління. Можливість та ефективність адаптації підприємства до умов ринкового середовища, здатність ефективно розпоряджатися власними і позиковими ресурсами в умовах ринку визначається конкурентоспроможністю підприємства. Конкурентоспроможність- це результат конкурентних переваг підприємства.

На даний момент малий та середній бізнес в Україні переживає суттєві труднощі розвитку. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств передбачає аналіз факторів впливу.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Проблематика визначення підвищення конкурентоспроможності підприємств та факторів впливу знайшла своє відображення у працях таких вітчизняних та закордонних вчених, як :

А. Бутенко, З. Варналія, Є. Діденко, В. Гельмана, І. Кадируса, Л. Чумака, О. Янкового, О. Драган, І. Ансоффа, А. Сміта та інших. Аналіз економічної літератури показує, що питання забезпечення конкурентоспроможності підприємств потребує більш поглибленого дослідження.

Метою роботи є дослідження зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на конкурентоспроможність підприємств малого та середнього бізнесу в умовах ринкової економіки.

Виклад основного матеріалу. Кожне підприємство, яке виходить на ринок з власною продукцією, намагається досягти переваги над іншими підприємствами-конкурентами. Можливості підприємства у досягненні такої переваги визначаються таким поняттям, як конкурентоспроможність. Дослідження конкурентоспроможності підприємства передбачає ретельний розгляд всіх складових, елементів, факторів внутрішнього і зовнішнього середовища діяльності підприємства [1, с.31,32]. Ключовими факторами забезпечення конкурентоспроможності національної економіки замість традиційних, таких як наявність робочої сили, природних ресурсів, капіталу, стають інноваційні чинники, що сприяють безперервності інноваційних процесів та ефективному функціонуванню інноваційної системи [2, с.9].

Усі фактори впливу на конкурентоспроможність можна умовно поділити на зовнішні та внутрішні (рис.1). В якості зовнішніх факторів виступають:

- діяльність держави по сприянню організації та підтримці підприємств малого та середнього бізнесу, законодавча база;
- розвинутість системи економічних зв'язків з партнерами, сітка дилерів;
- наявна кількість підприємств-конкурентів, товарів-конкурентів на ринку;

- наявність достатньо кваліфікованого виробничого персоналу підприємства;
- доступ до сировинних ресурсів з мінімальними затратами на логістику;
- рівень розвитку техніки, можливість використання високотехнологічного обладнання, інноваційні технології виробництва;
- концентроване розміщення підрозділів виробництва, яке б дозволяло суттєво зменшити витрати на переміщення продукції та матеріалів.

Для аналізу факторів макросередовища частіше використовують PEST-аналіз (політичні економічні, соціальні, технологічні фактори), SWOT-аналіз, який допомагає визначити погрози й можливості, з якими зіштовхується підприємство, і встановити несприятливі фактори, які можуть знизити рівень ефективності потенціалу підприємства [4, с.62-69].

Зовнішні	Внутрішні
1. Політична обстановка в державі	1. Система та методи управління
2. Економічні зв'язки	2. Рівень відповідності технологій процесу виробництва
3. Наявність конкурентів	3. Орієнтація на маркетингову концепцію
4. Розміщення виробничих сил	4. Інноваційний характер виробництва
5. Наявність сировинних ресурсів	5. Ступінь задоволення додаткових потреб конкретного споживача
6. Рівень техніки та технологій	6. Якість розробки нових товарів з точки зору оптимальності показників
7. Система управління промисловістю	
8. Концентрація виробництва	
9. Законодавча база	

Рис.1 Фактори впливу на конкурентоспроможність підприємства [3, с.17]

Аналіз факторів впливу зовнішнього середовища на конкурентоспроможність підприємства дає можливість розробити заходи по всьому спектру управління підприємством, які сприяють досягненню конкурентних переваг на ринку.

Внутрішні фактори-це більш контрольовані процеси діяльності підприємства, такі як:

- організація управління підприємством та виробничими процесами, яка б дозволяла швидко реагувати на зміну ринкового середовища, забезпечувала ефективний менеджмент;
- стратегічне планування розвитку підприємства та випуску продукції на основі аналізу мінливого ринкового середовища;
- забезпечення виробництва інноваційними технологіями;
- клієнт орієнтований сервіс, спрямований на максимальне задоволення потреб споживача від якості продукції, обслуговування, термінів, тощо;
- оптимальний підхід до формування співвідношення “ ціна-якість”.

Висновки. На стан конкурентоспроможності підприємств впливають ряд зовнішніх та внутрішніх факторів. Під час оцінювання, прогнозування та управління конкурентоспроможністю підприємства необхідно враховувати усю сукупність внутрішніх та зовнішніх чинників, що вплинули чи потенційно можуть вплинути на її формування.

Забезпечення конкурентоспроможності підприємств полягає в оптимальному поєднанні політичних, економічних, технологічних, соціально-правових факторів.

Аналіз факторів впливу на конкурентоспроможність дає змогу оцінити можливості підприємств успішно функціонувати в умовах ринкового середовища, знизити ризики

та виробити стратегію подальшого розвитку, активізувати інноваційну діяльність.

Список використаних джерел

1. Драган О. І. *Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти*. Монографія/О. І. Драган. К.: ДАКККіМ, 2006. 160с.
2. Варналій З. С., Гармашова О. П. *Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення*. Монографія. Знання України 2013. 387с.
3. *Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення*: Монографія/ за заг. Ред.. О. Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. 470с.
4. Чумак Л. Ф. *Фактори впливу на формування конкурентоспроможного потенціалу підприємств*/ Л. Ф. Чумак// *Економіка и управление*. №1.2013. с.62-69